

Cracovia Sacra z wileńskim akcentem

2023-08-17

16. Krakowska Noc Cracovia Sacra, której tematem przewodnim była symbolika roślinna w sztuce sakralnej odbyła się 14 i 15 sierpnia. Krakowskie i podkrakowskie kościoły oraz klasztory po raz kolejny szeroko otworzyły swoje drzwi. Bogaty program wydarzeń tworzyły koncerty, wystawy, zwiedzanie, warsztaty, wykłady, prezentacje i widowisko. W ramach Nocy Cracovia Sacra wystąpiła Orkiestra Kameralna św. Krzysztofa Miasta Stołecznego Wilna.

Jak wiele oznaczeń możemy odczytać w sztuce sakralnej, jeśli skupimy się tylko na kwiatach, pędach czy liściach ujętych na obrazach, rzeźbach czy ornamentach? Wiele osób kojarzy, że w symbolice sakralnej palma oznacza męczeństwo, a biała lilia nawiązuje do Maryi, ale nie wszyscy wiedzą, że wśród symboli Matki Bożej znajduje się również fiołek czy liść koniczyny, który jednocześnie nawiązuje do Trójcy Świętej. Temat motywów roślinnych w sztuce sakralnej można było zgłębić podczas tegorocznej Nocy Cracovia Sacra.

– Motywy roślinne w sztuce sakralnej Krakowa od średniowiecza były nie tylko odzwierciedleniem natury, otaczającej rzeczywistości, ale również znakiem, symbolem, atrybutem. Motywy roślinne były nośnikiem różnorodnych ukrytych treści, tworząc swego rodzaju obrazowy metafizyk dostępny tylko dla wtajemniczonych. Do wnikięcia w tę niezwykle ciekawą symbolikę zapraszamy krakowian i gości podczas tegorocznej Nocy Cracovia Sacra. Po raz kolejny przypominamy ważne miejsce sztuki sakralnej dla kultury i dziedzictwa miasta. Na 14 i 15 sierpnia krakowskie i podkrakowskie kościoły, klasztory i instytucje przygotowały bogaty program składający się na kolejną odsłonę cyklu Krakowskie Noce: Noc Cracovia Sacra – mówiła Katarzyna Olesiak, dyrektorka Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK.

Tajemniczy język

Świat roślin oferuje ogromną różnorodność i bogactwo form wykorzystywanych w sztukach plastycznych: przede wszystkim drzewa, krzewy, kwiaty, trawy, ale również ich części, takie jak gałęzie, konary, korzenie, liście, owoce, nasiona. Różne stadia rozwojowe tych roślin ukazywano nie tylko dla celów dekoracyjnych. Bywały one nośnikami treści symbolicznych. W malarstwie i rzeźbie polichromowanej duże znaczenie miała też barwa kwiatów. O znaczeniu motywów roślinnych i ich interpretacji, poza barwą i kształtem, decydowała także liczba (dwa, trzy, siedem), a także kompozycja.

– Niezależnie jednak od następujących w czasie zmian formy, znaczeń symbolicznych i funkcji, jakie im przydawano, motywy roślinne pozostają w sztuce sakralnej niezmiernie ważnym elementem jako środek wyrazu artystycznego. Złożona, wielowarstwowa symbolika roślin, czasem składająca się na wyrafinowany program treściowy, sprawia, że ukryty sens i zamysł twórcy trudny jest do odczytania bez dogłębnej znajomości epoki, mentalności ludzi i literatur – podkreślał specjalizujący się w tej tematyce prof. Andrzej Włodarek.

Chcesz zrozumieć znaczenie motywów roślinnych?

Tegoroczna Noc Cracovia Sacra dzięki wielu wystawom tematycznym, koncertom czy też możliwości zwiedzania obiektów sakralnych stanowiła niepowtarzalną okazję do głębszego zrozumienia przekazu ukrytego w motywach roślinnych sztuki sakralnej.

W przedsięwzięciu brało udział szereg krakowskich, ale również podkrakowskich klasztorów i kościołów. Niemal od początku w projekt zaangażowane są siostry benedyktynki ze Staniątek, ojcowie benedyktyni z Tyńca czy ojcowie cystersi z Mogiły. W Noc Cracovia Sacra angażują się również instytucje takie jak np. Muzeum Archidiecezjalne, Nowohuckie Centrum Kultury czy Ośrodek Kultury im C. K. Norwida.

Koncerty: jak ukazać motywy roślinne w muzyce?

Przy bazylice ojców paulinów 14 sierpnia na Skałce, po uroczystej inauguracji tegorocznej Nocy Cracovia Sacra, odbył się koncert Chóru i Orkiestry Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego. W programie pieśni Maryjne. Paulini zaprosili także na zwiedzanie Panteonu oraz wystawy plenerowej „Symbolika roślinna w religiach świata”.

„Mistyczne Kwiaty Wyspiańskiego” to projekt, który przybliżył i objaśnił bogatą symbolikę przedstawień roślinnych polichromii i witraży w bazylice franciszkanów. Mistyczne kwiaty zostaną ożywione dzięki cytatom pochodzących z notatek i twórczości literackiej Wyspiańskiego oraz za pomocą muzyki wokalnejskiej inspirowanej symboliką roślin – od chorału do premierowych kompozycji napisanych specjalnie na tegoroczną Noc Cracovia Sacra. Wystąpił zespół Cracow Singers. Nie zabrakło także zwiedzania krużganków klasztornych oraz wystawy, a także oprowadzenia kuratorskiego objaśniającego symbolikę polichromii oraz witraży. W bazylice franciszkanów zobaczyliśmy też prezentację szat liturgicznych, paramentów liturgicznych oraz starodruków (w sali św. Eligiusza).

Do motywu rajskiego ogrodu nawiązał koncert w kościele św. Kazimierza Królewicza (dawniej reformatów), gdzie wystąpili artyści Teatru Loch Camelot i chóru Kameralnego Auxilium. Koncert „In Paradisum / W rajskim ogrodzie” w wykonaniu zespołu OCTAVA ensemble pod kierownictwem artystycznym Zygmunta Magiery odbył się 15 sierpnia w opactwie sióstr benedyktynek w Staniątkach. Siostry zaprosiły także do zwiedzania klasztoru i introligatorni z oryginalnym wyposażeniem oraz wystaw poświęconych oczywiście motywom roślinnym – na starodrukach i tkaninach oraz na ornatach staniąteckich.

Widowisko „Maryja ziołami uwielbiona” zobaczyliśmy 14 sierpnia u ojców karmelitów na Piasku. Niezwykłą kompozycję muzyki, słów i obrazu zaprezentowali artyści Piwnicy św. Norberta. Także 14 sierpnia w kościele św. Idziego usłyszeliśmy Joannę Słowińską, kwartet smyczkowy oraz formację Stanisław Słowiński Quintet z koncertem „Zielnik Nowy”.

Współpraca krakowsko-wileńska

W program Nocy Cracovia Sacra wpisany był również tradycyjny koncert Orkiestry Kameralnej św. Krzysztofa Miasta Stołecznego Wilna. Powstały w 1994 roku zespół znany jest ze swojej wszechstronności, profesjonalizmu i wyobraźni artystycznej.

Koncert odbył się 14 sierpnia w kościele św. Katarzyny Aleksandryjskiej. W programie: Arvo Pärt – „Trisagion”, Vidmantas Bartulis – „Psalmy”, Pēteris Vasks – „Viatore”, Valentyn Silvestrov – „Stille musik”. Orkiestra wystąpiła także w kościele Miłosierdzia Bożego (os. Na Wzgórzach) 15 sierpnia. Koncerty wpisały się w obchody 700-lecia stolicy Litwy w Krakowie. Przypomnijmy, że przez cały bieżący rok stolica Litwy świętuje swoje 700 urodziny i z tej okazji także w naszym mieście odbywa się szereg wydarzeń kulturalnych.

Wystawy z motywami roślinnymi w roli głównej i zwiedzanie

Do zwiedzania bogatych zbiorów niedawno udostępnionego muzeum zaprosili dominikanie. Muzeum Katedralne na Wawelu na tegoroczną Noc Cracovia Sacra przygotowało prezentację kapy z grobu króla Kazimierza Jagiellończyka po procesie konserwacji. Karmelici, poza zaproszeniem do zwiedzania muzeum klasztornego, przygotowali propozycje nawiązujące do 550-lecia drukarstwa polskiego warsztaty z druku książki europejskiej i azjatyckiej i warsztaty kaligraficzne (inicjały i miniatury).

Kwiaty z fresków Wyspiańskiego przybliżyła wystawa zorganizowana w plenerze klasztoru sióstr bernardynek. W rozmównicy klasztornej można było zobaczyć słynną figurę Dzieciątka Koletańskiego. Motywy roślinne w twórczości Stanisława Samostrzelnika, Stanisława Wyspiańskiego i Jana Bukowskiego zobaczyliśmy na wystawie plenerowej przygotowanej przez opactwo cystersów w Mogile. Cystersi zaprosili także do zwiedzania ogrodu oraz Muzeum Duchowości i Kultury Cystersów.

Motyw granatu w sztuce chrześcijańskiej można było zgłębić na wystawie plenerowej w klasztorze bonifratrów. Seminarium Księża Misjonarzy (przy ul. Stradom) zaprosiło do zwiedzania muzeum, archiwum ogrodu, a także na wystawę w krużgankach. W bazylice jezuitów zobaczyliśmy wystawę prac malarskich w stylistyce bizantyjskiej, gotyckiej i renesansowej wykonanych przez malarzy działających w najstarszym współczesnym ośrodku sztuki sakralnej w Krakowie. Opactwo ojców benedyktynów w Tyńcu także zaprosiło na zwiedzanie (opactwa i muzeum) oraz na warsztaty: Wzornictwo romańskie – sztuka zdobienia toreb.

Ośrodek Kultury im C. K. Norwida (budynek ARTzony na os. Górali 4) przygotował projekt „Sacrum Herbarium – święty zielnik”. W ramach inicjatywy powstało 15 prac, wykonanych w technice haftu. Podłożem były archiwalne, czarno-białe fotografie z okresu międzywojennego i powojennego, przedstawiające kapliczki znajdujące się na terenie Krakowa i Małopolski, m.in. w Bieczu, Czorsztynie, Jabłoncu, Krynicy, Rabce, Tyńcu, Zakopanem. W czasie wernisażu odbyły się także warsztaty komponowania tradycyjnych bukietów do poświęcenia w Święto Matki Boskiej Zielnej, które w Polsce jest obchodzone 15 sierpnia.

Szczegóły na stronie Krakowskie Noce

To tylko wybrane propozycje z bogatego programu Nocy Cracovia Sacra. Szczegółowy program jest dostępny na stronie internetowej krakowskienoce.pl / Noc Cracovia Sacra / Program. Wstęp na wszystkie wydarzenia był bezpłatny, do niektórych miejsc, z uwagi na specyfikę, obowiązywały bezpłatne wejściówki (dostępne – od 11 sierpnia w punkcie InfoKraków, przy ul. św. Jana 2).

Noc Cracovia Sacra to część cyklu Krakowskie Noce, którego idea jest popularyzacja uczestnictwa w kulturze i zaproszenie do korzystania z atrakcyjnej oferty miasta. To jednocześnie promocja dziedzictwa i kultury Krakowa oraz jego potencjału twórczego.

Projekt składa się z siedmiu odsłon. Poza Nocą Cracovia Sacra (14 i 15 sierpnia) i zrealizowanymi już tegorocznymi edycjami Nocy Kin Studyjnych, Muzeów, Tańca, Teatrów i Jazzu, krakowianie i goście będą mogli wziąć udział także w Nocy Poezji (8 października). Szczegółowe informacje i program publikowane są na stronie krakowskienoce.pl oraz na profilach [na Facebooku](#) oraz [Instagramie](#).

Organizatorem cyklu jest Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMK, który przygotowuje poszczególne odsłony we współpracy z instytucjami kultury i partnerami. Program każdej Nocy jest niepowtarzalny, zbudowany wokół tematu przewodniego, bądź prezentujący wydarzenia, premiery i projekty ostatniego sezonu artystycznego.

Patroni medialni cyklu Krakowskie Noce 2023: TVP Kraków, Radio Kraków, „Gazeta Wyborcza” Kraków, Love Kraków, Dwutygodnik KRAKÓW.PL